

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Філософський факультет

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Світова філософія як школа думки

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий) PhD

Спеціальність – 033 Філософія

Форма навчання – денна, заочна

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 9 від “25” червня 2020 р.

м. Івано-Франківськ – 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література
10. Програмові вимоги

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Академічна доброчесність як чинник актуалізації гідності особистості
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Викладач (-і)	Дойчик Максим Вікторович
Контактний телефон викладача	0955702451
E-mail викладача	maksym.doichyk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	лекції, семінарські заняття
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	понеділок 16.35 – 19.25
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Світова філософія як школа думки» є складовою програми підготовки аспірантів спеціальності 033 Філософія. Мудрість філософського мислення передбачає не просто накопичення маси фактів, а й розуміння світу як цілісного, єдиного у своїй основі. Цінність мудрості полягає також в правильному керівництві поведінкою і способом життя людини, у гармонізації знань з життєвим досвідом людини, його устремліннями. Фахівці-філософи, роздумуючи над проблемами своєї галузі знання, повинні прагнути такого рівня ставлення до буття, який співвідноситься із поняттям «мудрість». Саме тому осмислення ключових етапів історико-філософського знання через діяльність конкретних філософів дозволить аспірантам як майбутнім науковцям засвоїти їхній досвід у пошуку відповідей на ключові філософські питання і краще підготувати себе до продуктивної творчої роботи і гідного життя. Важливою є орієнтація на формування у здобувачів наукового ступеня «доктора філософії» культури наукового мислення, високої академічної культури, усвідомлення важливості застосування філософської методології у власному науковому дослідженні. Вагоме місце при вивченні курсу займає формування евристичних навичок; орієнтація на інтеріоризацію філософсько-світоглядних принципів, важливих для успішного виконання власного наукового дослідження.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета навчальної дисципліни полягає в тому, щоб розвинути в молодих науковців цілісне та глибоке уявлення про історико-філософське знання як незамінну школу мудрості, що поставала через теоретичні відкриття конкретних мислителів, які, прагнучи досягнути ідеалу істини, наважувалися по новому підійти до розв'язання ключових філософських проблем.</p> <p>Завдання: з'ясувати зміст світової філософії як пошуку мудрості, що зводиться до великих знань про світ, людину і суспільство; проаналізувати здобутки визначних філософів у пошуку єдності істини і блага, вищого стану розумової і моральної досконалості; реконструювати поступальність філософських пошуків мислителів вищого, цілісного, духовно-практичного знання, яке досягається через духовно-життєвий пошук істини суб'єктом знання; продемонструвати близькість філософського знання до життєвого досвіду і справи розв'язання ключових наукових і суспільних проблем; допомогти успішному виконанню аспірантом дисертаційної роботи за обраною темою дослідження.</p>	

4. Компетентності

4.1. Загальні компетентності:

- здатність критично осмислювати події та явища, використовувати філософську рефлексію для формування власної світоглядної позиції, системного наукового світогляду та загального культурного світогляду;
- здатність формувати дослідницьке поле власного оригінального наукового дослідження у відповідності до сучасної парадигми наукового знання;
- здатність виявляти евристичні можливості та межі наукової методології та використовувати релевантний дослідницький інструментарій;
- здатність аналізувати інформацію подану в різних наукових джерелах, формувати на їїньому тлі власну дослідницьку позицію, представляти результати дослідження у вигляді презентацій та професійно вести наукову дискусію;
- здатність визначення нових перспективних напрямів наукових досліджень у галузі філософії та партнерських можливостей їхньої реалізації на основі принципу спільного блага;
- здатність дотримуватися професійної етики, принципів академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

4.2. Фахові компетентності:

- здатність до опанування глибокими знаннями в галузі філософії та на межі предметних галузей, зокрема засвоєння теорії та методології історико-філософського дискурсу, концептів, парадигм світової філософії;
- розуміння значення філософських концепцій в історії людства та їхньої важливості для розв'язання актуальних проблем сьогодення;
- здатність аналізувати соціокультурні явища та процеси з позиції фундаментальних етико-філософських принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів та методів;
- здатність інтерпретувати, критично аналізувати й узагальнювати філософські тексти та їхні ідеї;
- здатність фахово дискутувати в царині філософської проблематики;
- здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері філософії, етики та дотичних до них міждисциплінарних напрямів, які можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей.

5. Результати навчання

Вивчення курсу «Світова філософія як школа думки» забезпечує такі **програмні результати навчання**:

- знати зміст найважливіших філософсько-світоглядних проблем, основні етапи розвитку філософії, наукового знання, усвідомлювати роль філософії як культурного феномену та соціального інституту, використовувати філософську рефлексію для формування власної світоглядної позиції;
- критично сприймати та аналізувати існуючі думки, ідеї, філософські тексти, формулювати власні гіпотези, шукати шляхи розв'язання філософських, наукових проблем;
- виявляти основні тенденції розвитку науки й наукових досліджень у сучасному світі, оцінювати актуальність запланованих досліджень, використовувати філософсько-світоглядні здобутки минулого для осмислення наукових проблем сьогодення, визначати перспективи подальших наукових розвідок;
- дотримуватися при формуванні дослідницького поля власного оригінального наукового дослідження засадничих принципів логіки наукового пізнання, використовувати релевантну дослідницьку методологію;

- застосовувати у своїй науково-педагогічній діяльності фундаментальні філософські знання, концепти, теорію та методологію світового історико-філософського дискурсу, знання на межі предметних галузей;
- уміти інтегрувати зміст історико-філософських ідей, фундаментальних етико-філософських проблем, принципів і уявлень, класичних та новітніх дослідницьких підходів та методів у контекст осмислення та розв'язання актуальних теоретичних і практичних проблем сучасності і, зокрема, українського суспільства;
- розробляти та застосовувати методологічну базу власного наукового дослідження для вирішення актуальної наукової/ практичної проблеми в галузі філософії;
- кваліфіковано виконувати оригінальні філософські дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі філософії, етики та дотичних до них міждисциплінарних напрямках, які можуть бути опубліковані у провідних вітчизняних та міжнародних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей;
- вести філософську наукову дискусію та аргументовано відстоювати власну наукову позицію у різних комунікативних ситуаціях і зацікавлювати результатами власного дослідження;
- працювати над власним розвитком та самовдосконаленням, ефективно визначати свої професійні можливості та пріоритети в реалізації інноваційно-дослідницьких проєктів у різних сферах суспільного життя;
- діяти на засадах спільного блага, справедливості, соціальної відповідальності; добросовісно виконувати наукові завдання та застосовувати навички академічної добросовісності та академічної культури у професійній науково-педагогічній діяльності;
- застосовувати навички культурно-просвітницької діяльності, спрямованої на популяризацію філософських знань і піднесення рівня філософської культури в сучасному світі.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
лекції			40		
семінарські			20		
самостійна робота			120		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
1-2	033 Філософія	1	Н		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Лігера- тура	Завдання, год	Вага оцінок за сем. занят.	Термін виконання
Тема 1. Антична філософія як світогляд і мистецтво життя. 1. Методологічні особливості концепцій буття та пізнання у Давньогрецькій натурфілософії. Проблема першопочатку як початку філософування. Ідея мудрого життя і її втілення. Значення античного атомізму Левкіпа і Демокрита для розвитку філософії та науки.	Лекція, групова робота, семінарське заняття, самостійна робота	1-21	Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування, опрацювання рекомендованої літератури. 12 год. (8 год.	5	Вересень 2020 р. (згідно з електронним розкладом)

<p>2. Антропоцентризм софістів та Сократа у вченнях про буття та пізнання. Етичний раціоналізм.</p> <p>3. «Теорія ідей» Платона та її методологічний зв'язок із теорією пізнання. Вчення Платона про душу у контексті теорії пізнання. Діалектика як шлях до пізнання сутності світу та істини. Методологічний зв'язок «теорії ідей» із етичними та суспільно-політичними поглядами Платона.</p> <p>4. Проблема першооснови буття та його основні причини у метафізиці Аристотеля. Критика Аристотелем гераклітівської філософії. Методологічний взаємозв'язок онтології, гносеології, логіки, етики та соціальної філософії в творчості Аристотеля.</p> <p>5. Феномен елліністичної філософії та її розмаїття. Методологічні особливості елліністичного періоду античної філософії. Принципи природності та індивідуалізму. Епікуреїзм як етика насолоди. Вчення Епікура про свободу. Матеріалізм Тіта Лукреція Кара. Стоїцизм як мужність жити. Співвідношення необхідності і свободи у житті людини. Сенека про пори життя людини та їх плоди. Скептицизм як позиція мудрого сумніву у пізнанні та способі життя особи. Неоплатонізм про важливість сходження людини до Єдиного.</p> <p>6. Методологічний вплив античної філософії на становлення Середньовічної філософії.</p>			лекцій, 4 год. сем.)		
<p>Тема 2. Засади християнської мудрості у філософії середньовічних мислителів.</p> <p>1. Християнство як світоглядне підґрунтя філософських систем. Діалог пізньої античності і духу християнства. Теоцентризм філософських поглядів Середньовіччя.</p> <p>2. Апологетика і патристика: способи пояснення проблеми буття і належного способу буття людини. Августин</p>	Лекція, групова робота, семінарське заняття, самостійна робота	1-21	Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування, опрацювання рекомендованої літератури. 10 год. (6 год. лекцій, 4 год.	5	Жовтень 2020 р. (згідно з електронним розкладом)

<p>Блаженний про самопізнання як умову пізнання Бога. Лінійна концепція історичного процесу.</p> <p>3. Тома Аквінський: методологія і життя «ангельського доктора». Вчення про світ і людську душу. Методологія доведення існування Бога. Вчення про гармонію віри і розуму, релігії і науки. Полеміка номіналізму та реалізму щодо проблеми універсалій.</p> <p>4. Вплив середньовічної філософії на формування історичного розвитку філософії.</p>			сем.)		
<p>Тема 3. Ренесансна філософія як шлях свободи творчості і життя. Реформація та її філософсько-світоглядні наслідки.</p> <p>1. Відродження як спроба синтезу ідейної спадщини античності та християнства. Основні методологічні риси філософії епохи Відродження. Антропоцентризм та гуманізм філософських поглядів епохи Відродження. Проблема людини і суспільства у поглядах мислителів Відродження. Специфіка тлумачення завдань філософії та науки.</p> <p>2. Взаємозв'язок природознавчих відкриттів та філософії епохи Відродження. Пантеїзм філософських поглядів епохи Відродження. Проблема кінечності та безкінечності світів у поглядах Н.Кузанського та Д.Бруно.</p> <p>3. Шляхи мудрого життя людини: митець (Л. да Вінчі), вчений (Дж.Бруно). Проблема свободи і способи її досягнення.</p> <p>4. Гуманістичний ідеал справедливого суспільства Т. Мора і Т. Кампанелли.</p> <p>5. Соціально-філософська і політична доктрина Н. Макіавеллі.</p> <p>6. Реформація та її філософсько-світоглядні наслідки (М. Лютер, Ж. Кальвін).</p>	Лекція, групова робота, семінарське заняття, самостійна робота	1-21	Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування, опрацювання рекомендованої літератури. 8 год. (6 год. лекцій, 2 год. сем.)	5	Листопад-грудень 2020 р. (згідно з електронним розкладом)
<p>Тема 4. Проблема методу пізнання світу у</p>	Лекція,	1-21	Групове	5	Лютий 2021

<p>філософії Нового часу: раціоналізм та емпіризм як альтернативи пізнання світу.</p> <p>1. Проблема пошуку універсального методу пізнання у філософських концепціях Нового часу. Емпіризм, раціоналізм, сенсуалізм.</p> <p>2. Методологічні принципи теорії пізнання Ф.Бекона та критика «схоластичного» розуму. Вчення про «примари» людського розуму. Концепція нової науки та методологічні принципи класифікації наук у поглядах Ф.Бекона.</p> <p>3. Основні методологічні правила для керівництва розуму Р.Декарта. Сумнів як методологічна основа пізнання Р.Декарта. Принцип тотожності мислення та існування у вченні Р.Декарта.</p> <p>4. Проблема субстанції у філософії Нового часу: монізм, дуалізм та плюралізм.</p> <p>5. Методологічні проблеми пояснення людини та суспільства у філософських поглядах мислителів Нового часу.</p>	<p>групова робота, семінарське заняття, самостійна робота</p>		<p>обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування, опрацювання рекомендованої літератури.</p> <p>10 год. (6 год. лекцій, 4 год. сем.)</p>		<p>р. (згідно з електронним розкладом)</p>
<p>Тема 5. Гносеологія та методологія Німецької класичної філософії: специфіка класичного способу мислення.</p> <p>1. Методологічні особливості «коперніканського перевороту» І.Канта у теорії пізнання. Пізнання як конструювання предмета. Роль суб'єкта у пізнанні світу. Порівняльний аналіз «докритичного» та «критичного» періодів творчості І.Канта.</p> <p>Трансцендентальна естетика, логіка та діалектика у системі філософії І.Канта. Априорні форми чуттєвого, розсудкового та розумового пізнання. Співвідношення априоризму та агностицизму як методологічних принципів філософії І.Канта. Дуалізм феноменального та ноуменального світів у філософській системі І.Канта. Антиномічність як методологічний принцип</p>	<p>Лекція, групова робота, семінарське заняття, самостійна робота</p>	<p>1-21</p>	<p>Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування, опрацювання рекомендованої літератури.</p> <p>6 год. (4 год. лекцій, 2 год. сем.)</p>	<p>5</p>	<p>Березень 2021 р. (згідно з електронним розкладом)</p>

<p>пізнання фундаментальних проблем філософії у поглядах І.Канта. Особливості категоричного імперативу І.Канта.</p> <p>2. Суб'єктивний ідеалізм як методологія творчості Й.Фіхте. Обґрунтування науковчення та принципи науковості у системі філософії Й.Фіхте. Антитетична діалектика Й.Фіхте.</p> <p>3. Об'єктивний ідеалізм як методологія творчості В.Шеллінга. Проблема об'єкта та суб'єкта, тотожності мислення і буття у філософії В.Шеллінга.</p> <p>4. Абсолютний ідеалізм як принцип філософії Г.Гегеля. Панлогізм та методологічні особливості феноменології духу та діалектики Г.Гегеля.</p> <p>5. Антропологічний матеріалізм філософії Л.Фойєрбаха. Сутність християнства.</p>					
<p>Тема 6. Проблеми буття, пізнання і методології сучасної світової філософії: плюралізм філософських підходів та специфіка некласичного способу мислення.</p> <p>1. Основні методологічні особливості сучасної філософії. Плюралізм філософських напрямків сучасної філософії.</p> <p>2. Волонтаризм та ірраціоналізм як методологічні принципи «філософії життя». Інтуїтивізм як творчий аспект пізнання світу у «філософії життя».</p> <p>3. Ірраціоналізм як методологічний принцип філософії психоаналізу. Проблема підсвідомого та структура свідомості у філософії психоаналізу</p> <p>3.Фройда. Психоаналітична філософія та її філософсько-світоглядне значення</p> <p>4. Філософсько-методологічні проблеми герменевтики. Умови пізнання і розуміння світу у герменевтиці. Герменевтичне коло як методологічний принцип пізнання істини.</p> <p>5. Філософські проблеми феноменології. Проблема часовості та інтенціальності</p>	<p>Лекція, групова робота, семінарське заняття, самостійна робота</p>	<p>1-21</p>	<p>Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування, опрацювання рекомендованої літератури. 8 год. (6 год. лекцій, 2 год. сем.)</p>	<p>5</p>	<p>Березень-квітень 2021 р. (згідно з електронним розкладом)</p>

<p>свідомості у феноменології. Феноменологічна редукція як методологічний принцип пізнання буття. 6. Буття, свідомість та «пограничні ситуації» у філософії екзистенціалізму. Проблема людини та її свободи у філософії екзистенціалізму. 7. Проблема істини у філософії прагматизму. 8. Проблема наукового факту та завдань науки у філософії позитивізму, неопозитивізму та постпозитивізму. Фальсифікаціонізм та методологічний анархізм як основи методології постпозитивізму. 9. Принцип структури як умови пізнання світу у філософії структуралізму та постструктуралізму. 10. Співвідношення філософії та науки у філософії неотомізму. Тейярдизм. Персоналізм. 11. Філософія постмодернізму та методологічний принцип неповноти та фрагментарності пізнання світу.</p>					
<p>Тема 7. Методологічні особливості філософської думки України: антропоцентризм та кордоцентризм. 1. Філософська думка українського народу у структурі світової філософської думки. Українська ментальність та її вплив на формування філософських ідей. Значення прийняття християнства для формування філософської думки в Україні. Співвідношення методологічних особливостей української філософії та національного менталітету. Методологічні проблеми людини та моралі у філософії Київської Русі. Творчість Іларіона, Данила Заточника, К. Турівського, К. Смолятича, Кирила Філософа, Кирила Новгородця. 2. Антропоцентричні уявлення філософів епохи українського Відродження. Філософсько-</p>	<p>Лекція, групова робота, семінарське заняття, самостійна робота</p>	<p>1-21</p>	<p>Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування, опрацювання рекомендованої літератури. 6 год. (4 год. лекцій, 2 год. сем.)</p>	<p>5</p>	<p>Квітень-травень 2021 р. (згідно з електронним розкладом)</p>

<p>гуманістична думка та розповсюдження ідей гуманізму (Ю.Дрогобич, С.Оріховський, П.Русин, Ш.Шимонович, І.Вишенський, К.Транквіліон-Ставровецький, К.Сакович, Віталій з Дубна).</p> <p>3. Ідеї людини та її призначення у вченнях діячів Києво-Могилянської академії (Г.Кониський, Т.Прокопович, С.Яворський).</p> <p>4. Кордоцентризм та евдемонізм як основа філософських поглядів Г.Сковороди. Плюралізм світів та їх дуалістична природа у філософських поглядах Г.Сковороди. Методологічні особливості концепцій «сродної (спорідненої) праці» та «нерівної рівності».</p> <p>5. Особливості кордоцентризму філософської системи П.Юркевича. Вчення про ідею та її особливості.</p> <p>6. Методологічні особливості вчення про людину, націю і державу у філософії українського романтизму.</p> <p>7. Антропоцентричний підхід до суспільних проблем у сучасній українській філософії.</p> <p>8. Методологічні особливості розвитку української філософії в діаспорі.</p>					
---	--	--	--	--	--

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень аспірантів, що регламентовані в університеті. Допуск до іспиту становить максимум 50 балів, бал за складання іспиту (підсумковий контроль) становить максимум 50 балів.
Вимоги до контрольної роботи	По підсумку поточного навчання передбачена контрольна робота (максимум 10 балів)
Семінарські заняття	Оцінюється робота на 10 семінарських заняттях упродовж двох семестрів за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість балів – 25.
Лекційні заняття	За кожні два відвідані лекційні заняття студент отримує пів бала. У підсумку максимальна кількість балів за відвідані лекційні заняття може становити 10 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні допуску до іспиту (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення аспірантів (бали), набрані на поточному оцінюванні (25 балів), контрольній роботі по підсумку поточного навчання (10 балів), при виконанні індивідуальних завдань (індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертаційного дослідження –

5 балів) для самостійної роботи, а також бали, отримані за відвідування лекцій (10 балів).

8. Політика курсу

Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється аспіранту за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань, відвідування лекцій, підсумкову контрольну роботу, самостійну роботу (модуль 1) та бали, отримані під час іспиту (модуль 2). Допуск до іспиту передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність аспіранта на заняттях (у тому числі на лекційних), активність аспіранта під час семінарських занять; недопустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань; списування та плагіат.

Аспірант, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку аспірант користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2. Третя спроба за відомістю №3 передбачає обов'язкове комп'ютерне екзаменаційне тестування.

9. Рекомендована література

Базова

1. Андрущенко В. П., Михальченко М. І. Сучасна соціальна філософія. – [Текст] : курс лекцій. – К. : Генеза, 1996. - 368 с.
2. Андрущенко В. П. Історія соціальної філософії: (Західноєвропейський контекст).- К. : Тандем, 2000. – 416 с.
3. Бичко А. К., Бичко І. В., Табачковський В. Г. Історія філософії: підручник. – К. : Либідь, 2001. - 408 с.
4. Гнатюк Я.С. Філософія та методика її викладання. – Ів.-Франківськ : Симфонія форте, 2011. - 152 с.
5. Дойчик М.В. Історія зарубіжної філософії: навчально-методичний посібник. Ів.-Франківськ : Симфонія форте, 2010. - 156 с.
6. Історія філософії [Текст]: словник за заг. ред. В. І. Ярошовця. . – К. : Знання України, 2006. - 1200 с.
7. Історія філософії [Текст] : підручник для вищої школи. – ред. В. Г. Кремень. Х. : Прапор, 2003.
8. Історія філософії в її зв'язку з освітою за ред. Г. І. Волинки. – К. : Каравела, 2006. - 480 с.
9. Історія філософії України. Хрестоматія упоряд.: М. Ф. Тарасенко, М. Ю. Русин, А. К. Бичко та ін. – К. : Либідь, 1993. - 560 с.
10. Иванов Е. А. Социальная философия для юристов. Очерк истории [Текст] : учебное пособие для студентов юридических вузов и факультетов. – М. : Волтерс Клувер, 2007. - 904 с.
11. Ларіонова В.К. Історія і теорія етики [Текст]: посібник. – Ів.-Франківськ : Голіней О. М., 2015. - 370 с.
12. Надурак В.В. Система суспільної моралі: синергетичний підхід [Текст]: монографія. – Прикарпатський нац. ун-т ім. В.Стефаника, 2014. - 230 с.
13. Петрушенко В. Основи філософських знань: Курс лекцій. - Львів : Новий Світ-2000, 2006. - 296 с.
14. Причепій, Є. М. Філософія [Текст]: підручник. – К. : Академвидав, 2006. – 592 с.
15. Рассел Б. Історія західної філософії. – К. : Основи, 1995. - 759 с.
16. Таран В.О., Зотов В.М., Резанова Н.О. Соціальна філософія. Навчальний посібник. К.: Центр учбов. Літ, 2009. – 272 с.
17. Філософія [Текст] : навч. посібник. – За ред. Надольного І.Ф.К. : Вікар, 2006. - 534 с.
18. Філософія [Текст] : підручник для вищої школи. – за ред. В. Г. Кременя, М. І. Горлача Х. : Прапор, 2004. – 736 с.
19. Фукуяма Ф. Великий крах. Людська природа і відновлення соціального порядку.- Львів : Кальварія, 2005. - 380 с.
20. Черній, А. М. Філософія [Текст] : навч.посібник для самостійної роботи студента – Рек. МОН. К. : Академвидав, 2011. – 392 с.
21. Щерба, С. П. Філософія [Текст] : підручник /Сергій Пантелеймонович Щерба, О. А. Заглада. – 5-те видання; Рек. МОН. К. : Кондор, 2011. – 548 с.

Допоміжна література

1. Александров Г.Ф. История западноевропейской философии.- М.; Л.:1946

2. Асмус В.Ф. Античная философия.- М.2001.
3. Антология мировой философии: В 4 т.- М.1969-1972.
4. Аристотель. Метафизика // Сочинения в 4 т. Т.1 М.1976.
5. Аристотель. Политика //Сочинения в 4-х т. Т.4.,- М.1983.
6. Аристотель. Физика// Соч. в 4 т. Т.3.- М.1981.
7. Асмус В.Ф. Античная философия.- М.:1976.
8. Барулин В.С. Социальная философия: В 2 ч.- М.1993
9. Бэкон Ф. Великое Восстановление Наук// Сочинения в 2-х т. Т.1.- М.1977.
10. Бэкон Ф. Новая Атлантида// Сочинения в 2-х т. Т.2.- М.1978.
11. Бэкон Ф. Новый Органон.//Сочинения в 2-х т. Т.2.- М.1978.
12. Бергсон А. Два источника морали и религии.- М.1994
13. Богомолов А.С. Античная философия. - М.1985.
14. Бойченко І.В. Філософія історії.- К.2000.
15. Гегель Г.В.Ф. Феноменология Духа// Сочинения в 14 т.- М. 1959. т. IV.
16. Гегель Г.В.Ф. Философия права. Философское наследие. Т. 113.,- М. 1990.
17. Гегель Г.В.Ф. Энциклопедия философских наук.- М.1975. Т.1 Наука логики.
18. Гегель Г.В.Ф. Энциклопедия философских наук.- М.1975. Т.2 .Философия природы.
19. Гегель Г.В.Ф. Энциклопедия философских наук.- М.1977. Т.3. Философия духа.
20. Гейзінга Й. Homo Ludens. - К.1994.
21. Гоббс Т. Левиафан, или материя, форма и власть государства церковного и гражданского// Сочинения в 2-х т. Т.2- М.1991.
22. Горський В.С. Історія української філософії.- К. 2001.
23. Горфункель А.Х. Философия эпохи Возрождения.- М.1980.
24. Декарт Р. Размышления о методе// Сочинения в 2 т. Т1.- М.1989.
25. Захара І.С. Лекції з історії філософії.- Львів 1997.
26. Зотов А.Ф. Современная западная философия.- М.2001.
27. История античной диалектики.- М.1972.
28. Історія філософії на Україні: В 3 т.- К.1987.
29. Кампанелла Т. Місто Сонця // Мор Т. Утопія. Кампанелла Т. Місто Сонця.- К.1988.
30. Карась А.Ф. Філософія: предмет та історія. Текст лекцій.- Львів 1994.
31. Кондзьолка В.В. Історія середньовічної філософії.- Львів 2001.
32. Кондзьолка В.В. Нариси історії античної філософії.- Львів 1993.
33. Кошлстон Ф. История средневековой философии.- М.1997.
34. Кун Т. Структура научных революций.- М.1977.
35. Леві-Строс К. Структурна антропологія- К. 1997.
36. Локк Дж. Два трактата о правлении. Соч. в 3-х т. Т.3.- М.1988.
37. Локк Дж. Опыт о человеческом разумении. // Соч. в 3-х т. Т.2.- М.1985.
38. Мак'явеллі Н. Флорентійські хроніки. Державець.- К.1998.
39. Маритен Ж. Интегральный гуманизм// Философ в мире.- М. 1994.
40. Платон. Государство. Сочинения в 3 т. Т.3.Ч.1.- М.1971.
41. Платон. Федон, Федр. Сочинения в 3 т. Т.2.- М.1970.
42. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. В 2 т.- К. 1994.
43. Поппер К. Логика и рост научного познания. М.1983.
44. Реале Дж., Антисери Д. Западная философия: от истоков до наших дней: В 4 т.- СПб.- 1994-1997.
45. Розвиток філософської думки в Україні: Текст лекцій.- К.1994.
46. Скринник М., Скринник З. Предмет і проблематика філософії.- Л. 2001.
47. Современная западная философия: Словарь.- М.1991.
48. Соколов В.В. Европейская философия XV-XVII веков.- М.1984.
49. Спиркин А.Г. Философия.- М.2002.
50. Татаркевич В. Історія філософії: У 3 т.- Львів 1997.
51. Федів Ю.О., Мозгова Н.Г. Історія української філософії.- К. 2000.

52. Фихте Й.Г. Основа общего наукоучения// Сочинения в 2 т.- Спб. 1993.
53. Франко І. Поза межами можливого// Зібрання творів у 50-ти т. Т.45.- К. 1986.
54. Франко І. Що таке поступ? // Зібрання творів у 50-ти т. Т.45.-К. 1986.
55. Фрейд З. Психология бессознательного.- М.1989.
56. Фромм Э. Бегство от свободы.- М.1993.
57. Хайдеггер М. Бытие и время.- М.1997.
58. Чанышев А.Н. Курс лекций по древней философии.- М.1991.
59. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. -Нью-Йорк. 1991.
60. Шеллинг Ф.В.Й. Философское исследование о сущности человеческой свободы и связанных с ней предметах// Сочинения в 2-х т. Т.2.- М.1989.
61. Шлемкевич М. Загублена українська людина.- К.1991.
62. Яворський С. Філософські твори у 3 т.- К.1992.
63. Янів В. Нариси до історії української етнопсихології.- Мюнхен 1993.
64. Ярмусь С. Духовність українського народу.- Вінніпег 1983.
65. Ясперс К. Смысл и назначение истории. - М. 1991.

10. Програмові вимоги

**«Май мужність користуватись власним розумом»
(І. Кант)**

Для іспиту аспірант повинен знати зміст програмових розділів і тем навчального курсу, відповідно до яких пропонується основний перелік питань:

1. Філософія як світоглядне знання. Філософія як методологія пізнання.
2. Сучасні уявлення про філософію, її методологічні особливості у порівнянні з міфологією, релігією, мистецтвом і наукою.
3. Природа філософських проблем, їх зв'язок з фундаментальними питаннями людського буття. Людиновимірна сутність філософії як її методологічний принцип.
4. Загальнолюдське та національно-особливе у філософії в контексті пошуку методів пізнання дійсності.
5. Виникнення і основні риси філософії у стародавній Індії. Методологічні засади ортодоксальних та неортодоксальних систем стародавньої філософії.
6. Методологічні особливості філософії Стародавнього Китаю. Вчення Конфуція про людину та її виховання. Даосизм про начала буття та ідеал мудрості.
7. Антична філософія, її джерела і методологічні особливості.
8. Тлумачення проблеми буття в старогрецькій філософії. Космоцентризм як методологія осмислення філософських проблем.
9. Проблема людини в античній філософії (Протагор, Горгій, Сократ) та методологічне значення антропологічного повороту в античній філософії.
10. «Теорія ідей» Платона і її методологічний зв'язок із теорією пізнання, його етичними та суспільно-політичними поглядами. Вчення Платона про душу у контексті теорії пізнання.
11. Проблема першооснови буття та його основні причини у «Метафізиці» Аристотеля. Методологічний взаємозв'язок онтології, гносеології, логіки, етики та соціальної філософії в творчості Аристотеля.
12. Методологічні особливості елліністичного періоду античної філософії (епікуреїзм, стоїцизм, скептицизм).
13. Філософія стародавнього Риму. Тіт Лукрецій Кар. Неоплатонізм та його особливості.
14. Методологічний вплив античної філософії на становлення Середньовічної філософії та її проблематики.
15. Особливості розвитку філософії Середньовіччя. Теоцентризм. Апологетика, патристика, схоластика та їх методологічні відмінності.
16. Філософсько-теологічна система Томи Аквінського та її методологічне значення для розвитку філософії.

17. Основні методологічні риси філософії епохи Відродження. Антропоцентризм та гуманізм у філософському мисленні.
18. Взаємозв'язок природознавчих відкриттів та філософії епохи Відродження (Леонардо да Вінчі, Н.Копернік, Дж. Бруно). Пантеїзм філософських поглядів епохи Відродження.
19. Соціально-філософська і політична доктрина Н. Макіавеллі. Гуманістичний ідеал справедливого суспільства Т. Мора і Т. Кампанелли.
20. Методологічні особливості розвитку філософії Нового часу (XVII – XVIII ст.) в Європі. Формування нової парадигми філософування.
21. Натуралістична антропология Ф. Бекона, розробка нової моделі науки, емпіричного методу і розуміння причин і помилок у пізнанні (за працею «Новий Органон»).
22. Проблема субстанції у філософії Нового часу (Р. Декарт, Б. Спіноза, Дж. Берклі, Д. Юм, Г. Ляйбніц) та її методологічне вирішення.
23. Філософія та методологія Просвітництва в Європі. Французький матеріалізм XVIII ст. та його методологічні принципи.
24. Філософія І. Канта. Методологічне значення «коперніканського перевороту» у теорії пізнання. Співвідношення природи і свободи. Методологічні особливості теоретичного та практичного розуму.
25. Діяльно-творча основа буття у філософії та методології Й. Фіхте. Філософія тотожності В. Шеллінга та її методологічні засади.
26. Методологічні особливості філософської системи і методу Г. Гегеля.
27. Антропологічний матеріалізм Л. Фойєрбаха та його методологічні основи.
28. Марксистська філософія та методологія. Матеріалістичне розуміння історії та природи.
29. Російська філософія другої половини XIX – поч. XX ст: основні ідеї та методологія осмислення дійсності.
30. Сучасна антропологічна філософія (М. Шелер, П.Тейяр-де-Шарден, К. Леві-Строс) та її методологічні основи.
31. Філософія екзистенціалізму та її методологія (М. Гайдеггер, Ж.-П. Сартр, А. Камю, К. Ясперс).
32. Особливості методології у неklasичних філософських вченнях XIX ст. Ірраціоналізм «філософії життя» та психоаналізу З. Фрейда.
33. Сучасна релігійна філософія та її методологічні принципи (неотомізм, персоналізм, тейярдизм).
34. Різновиди позитивізму та його методологічних підходів до осмислення форм буття.
35. Філософія постмодернізму у контексті класичної та неklasичної філософської методології.
36. Українська національна ментальність та її відображення у філософській думці України. Основні методологічні особливості осмислення буття та його форм в українській філософії.
37. Філософські ідеї в культурі Київської Русі XI – XIII ст. та її методологічний зв'язок із античною та середньовічною філософією (апологетика і патристика).
38. Особливості філософського мислення в навчальних курсах Києво-Могилянської академії: онтологічні, гносеологічні, логічні, етичні та соціально-філософські ідеї.
39. Філософська концепція Г. Сковороди. Плюралізм світів та їх дуалістична природа у його філософських поглядах. Ідеї «сродної праці» і «нерівної рівності». Кордоцентризм як методологічний принцип філософії Г. Сковороди.
40. Романтизм як філософська концепція світобачення. Особливості філософії українського романтизму.
41. Українська національна ідея, її витoki та основні напрями її методологічного обґрунтування.
42. Особливості кордоцентризму у філософській системі П. Юркевича. Вчення про ідею та її значення для пізнання.
43. Антропоцентризм філософського мислення Т. Шевченка.
44. Соціально-філософські ідеї М. Драгоманова та їх значення для осмислення української

державності та духовності.

45. Екзистенційні мотиви та основні екзистенціали людського буття у творчості В. Стефаника.
46. Філософсько-соціологічні погляди І. Франка. Філософія української ідеї у його творчості.
47. Академічна філософія в Україні кінця ХІХ – початку ХХ ст.: основні представники та ідеї.
48. Соціально-філософські ідеї М. Грушевського, В. Винниченка, В. Липинського, Д. Донцова у їх порівнянні.
49. Особливості та специфіка розвитку української філософії у діаспорі (Д. Чижевський, О. Кульчицький, І. Лисяк-Рудницький та ін.).

Викладач

М.В. Дойчик